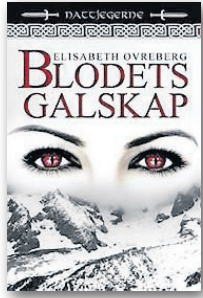

Hver måned vil bibliotekene i Finnmark levere en side med litteratur- og kulturstoff til glede for Finnmarkens lesere.

Blodets galskap av Elisabeth Øvreberg

Blodets galskap er første bok i serien Nattjegerne som handler om den unge sagnomsuste kamptrellen Eskil. Han er den farligste kamptrellen i hele landet, og storjarlen som har holdt ham fanget i mange år har tjent gode penger på Eskil.

Han vinner sin frihet på en betingelse, han må dra til den avsidesliggende øya Gaptul slik at han ikke kan hevne seg på storjarlen. På Gaptul møter han Nattjegerne, en isolert gruppe skapninger som har utviklet seg annerledes enn vanlige mennesker.

For å bli Nordens mest fryktete kamptrell må man være sterk, og Eskil er sterk, men i forhold til nattjegerne er han ingenting.

Det er en spennende bok du sluker! Elisabeth Øvreberg kommer til Finnmark internasjonale litteraturfestival senere i år.

Den røde adresseboken av Sofia Lundberg

98 år gamle Doris bor alene i en leilighet i Stockholm. Den eneste hun har kontakt med, utenom hjemmehjelpen, er grandniesen Jenny som bor i USA. Siden 1928 har Doris hatt den samme adresseboka. Boka er fylt med navnene til folk hun har møtt gjennom livet. Nå er de fleste navnene strøket over, fordi menneskene de tilhører har dødd.

I de senere år har hun skrevet ned historier og minner tilknyttet navnene med tanke på Jenny. Til sammen utgjør fortellingene Doris sin livshistorie og vi blir tatt med til både Paris og New York. Fortellingene handler om vennskap, glæder og sorger, og ikke minst den store kjærligheten som hun aldri har glemt.

Rubbel og bit av Glenn Kvernmo

«Dette er ikke en skapelsens beretning, dette er heller et sukk som kan spilles saksofon til», sier Kvernmo om diktene. Gjennom årene har Kvernmo samlet mange tanker om liv, død, eksistensielle spørsmål og noen alternative svar.

Kvernmo er fra Vadsø, men bor i Bergen og er ofte observert i gatene eller sittende på en av byens puber med skriveblokk og en bag. Tekstene er direkte, observerende, ofte selvbetraktende og konstaterende, spørrende eller anende om natur, menneskelige fenomener, selvet og seg selv. Et utvalg av disse poetiske tekstene er nå samlet i boken «Rubbel og bit» og anbefales litt av din tid!

KANON: Hvordan er det mulig å rangere bøker, hvem bestemmer hva som er god litteratur, og ikke minst, hva skal vi bruke ei sånn liste til?

ILLUSTRASJONS FOTO: SONJA SILTALA

Finnmarks-kanon, sa du?

RØNNAUG RYSSDAL

Spesialrådgiver ved Finnmark fylkesbibliotek

Den amerikanske litteraturprofessoren Harold Bloom ga ut «Vestens litterære kanon» i 1996. Her lanserte han ei liste over litterære verk som han mener alle bør kjenne til, som er særlig verdifulle på grunn av høy litterær kvalitet og som kan leses og diskuteres med utbytte av stadig nye generasjoner. Blooms kanon satte i gang en debatt som varer ennå. For hvordan er det mulig å rangere bøker, hvem bestemmer hva som er god litteratur, og ikke minst, hva skal vi bruke ei sånn liste til? Noen synes det er bra med ei liste over den beste litteraturen i et land eller en kulturkrets, den kan ha samlende symbolverdi og være nyttig f.eks. i skolen og i integreringssammenheng. Andre er skeptiske, som litteraturprofessor Atle Kittang. I «Norsk litterær kanon» fra 2009 skriver han i et forord at om en først vil kanonisere, anbefaler han bøker som stiller spørsmål i stedet for å gi «riktige» svar, som stikker om på vante forestillinger og får leseren til å tenke på nye måter.

At folk leser ny og eldre litteratur og diskuterer seg imellom hva som er bra og hvorfor det er bra, kan være en god gevinst av kanon-bestrebelsene. Det var nok også organisasjonen Fritt Ords hensikt da de lyste ut sine årlige bibliotekmidler i fjor. Finnmark fylkesbibliotek tok opp hansken i prosjektet «På sporet

av en litterær Finnmarkskanon». Målet er å løfte fram bøker om og fra Finnmark som har hatt - eller kan få - betydning for mange over tid. Bøker som peker seg ut ved at de er gode og originale og sier noe viktig og vesentlig om Finnmark og om tida de ble til i, og som kjennes viktig for nåtidleseren i 2018.

Et redskap i prosjektet har vært å gruppere litteraturen rundt epoker og tema som har vært viktige i Finnmarks historie, med emner som krig og evakuering, vandring over grenser, læstadianisme, troldomsforfølgelse, møter mellom folkegrupper, politiske bevegelser, fiskerier og handel og næringsutøvelse. Noen forfattere skildrer liv og virke i bestemte by- og bygdesamfunn. Barndom og oppvekst, kjærlighet og død er alltid gyldige temaer, og naturkrefter og landskap som setter betingelser for livet i nord, spiller også en litterær rolle. Ikke bare romaner, noveller, dikt og skuespill, men også viser, joik, eventyr, sagn og livsminner kan fortjene plass i en kanon. Ikke bare bofaste finnmarksforfattere kommer til orde, det er også rom for finnmarkslitteratur skrevet av forfattere som har bodd her ei stund eller bare besøkt fylket og latt seg inspirere. Og det er spennende om det kan finnes helt eller delvis glemte navn som fortjener å komme fram i lyset.

Finnmark fylkesbibliotek er nå klar for å dele noen av sine funn med publikum på en turné til bibliotekene i fylket. Vi under-

streker at kanon-diskusjonen skal være for folk flest, så kom gjerne på banen med tips om ei bok, et dikt eller et forfatterskap som fortjener å bli lest av mange. Så dukker naturligvis spørsmålet opp: hva skal en kanon være godt for? Da kan svaret være så enkelt som at den bidrar til kunnskap om Finnmarks litterære arv. Hva har vi, hva skal vi ta med oss? Kanskje ikke så dumt i disse sammenslåingstider.

FAKTA

- Kanon, gresk: rettesnor, målestokk
- Noen aktuelle navn og epoker:
- 1800-1900. Elise Aubert. Jens Andreas Friis. Magdalene Thoresen
- 1900-1950. Matti Aikio. Julius Baumann. Kirsten Bergh. Håkon Evjenth. Nordahl Grieg. Margareth Jessen. Anders Larsen. Haakon Bugge Mahrt. Andreas Markusson. Cornelius Moe. Carl Schøyen. Ellisif Wessel
- 1950-2000. Hans Kr. Eriksen. John Gustavsen. Trygve Hoff. Sigbjørn Hølmekvakk. Grete Haagenrud. Roald Wold Karlsen. Idar Kristiansen. Alf Kvasbø. Rauni Magga Lukkari. Magnar Mikkelsen. Terje Nilssen. Olav Nordrå. Marion Palmer. Bente Pedersen. Synnøve Persen. Sussi Rikainen. Kjell Sandvik. Marry Ailonieida Somy. Laila Stien. Terje Stigen. Laila Thorsen. Elle Mårjá Vars. Aagot Vinterbo-Hohr. Hanne Ørstavik
- 2000-2018. Mange nye stemmer. Samisk poesi blomstrer. Alf Nilsen-Børskog tar i bruk kvensk som litteraturspråk. Finnmark blir et populært åsted i samtidsromaner og spenningsbøker.